

GEZİ NOTLARI / TRAVEL NOTES

Erasmus Çerçevesinde Akademik Ürdün Seyahatimiz

Sadık KILIÇ*

ERASMUS + HOCA DEĞİŞİMİ

ÜNİVERSİTELER: *ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ*
ÜRDÜN DEVLET ÜNİVERSİTESİ

BİRİMLER : *İlahiyat Fakültesi- Kulliyetu'ş-Şerî'a*

Süre : 19-24 Mart 2016

ÜLKE-ŞEHİR : ÜRDÜN-Amman

Katılımcılar :

Prof. Dr. Davut YAYLALI: İlahiyat Fak. Dekanı
Prof. Dr. Nihat YATKIN: İlahiyat Fak. Dek. Yrd.
Prof. Dr. Veysel GÜLLÜCE: İlahiyat Fak. Dek. Yrd.
Kasım GÜNEŞ: İlahiyat Fak. Sekreteri
Prof. Dr. Sadık KILIÇ: İlahiyat Fak. Temel İslam Bilimleri Böl. Bşk.
Yrd. Doç. Dr. Emrullah DUMLU: İlahiyat Fak. Öğr. Üyesi
Prof. Dr. Fahri YAVUZ: A.Ü. Dış İlişkiler Ofisi Başkanı
Uzm. Pınar UÇAK: A. Ü. Dış İlişkiler Uzm.
Uzm. Saadet ŞAHİN: A. Ü. Dış İlişkiler Uzm.

* Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Temel İslam Bilimleri Bölümü.

Seyahat Süreci:

Atütürk Üniversitesi Dış İlişkiler Ofisi önderliğinde, İslam Ülkelerine ilk defa açılan Erasmus + Hoca Değişimi Programı çerçevesinde, bizzat Dış İlişkiler Ofis Başkanı Prof. Dr. Fahri YAVUZ başkanlığında, 19-24 Mart 2016 tarihleri arasında Ürdün Devlet Üniversitesi Rektörlüğü ve Amman Külliyyetuş-Şeri'a Dekanlığına yapıldı.

19 Mart 2016 Cumartesi

18 Mart 2016 Cuma günü gecikmeli olarak Erzurum'dan başlayan seyahat, 19 Mart 2016 gece yarısı uçuşuyla, -tabi ki gecikmeli olarak- 04.30 civarlarında Amman'da sona erdi. Sakin ve dingin gözükken Amman Hava Alanında pasaport işlemlerinin tamamlanmasından sonra; daha önce Ofis başkanı tarafından kiralama işlemi yapılmış olan bir vasıta ile daha sonra yerleşeceğimiz Gardenia Hotel (122 Al Shareef Abdulhameed Sharaf St. Shmeisani, P.O.Box 950533, Amman 11195, Jordan)'e doğru yola koyulduk. Navigasyon cihazının yardımı, özellikle iki uzman kardeşimizin aktif yol gösterme ve destekleriyle, saat 07.30'da otelin lobisine vasıl olduk ve giriş işlemlerimizi tamamladık.

Verilen zaman boyutları içinde çok iş yapma gibi bir durumla yüz yüze olduğumuzdan, Ürdün'de tatil olan, bu münasebetle resmi dairelerin -tabii ki Üniversitelerin de tatil olduğu 19 Mart Cumartesi günü, Ürdün ile özdeşleştirilmiş birkaç yerden birisi olan PETRA gezisi planlandı.

Ofis başkanı Sayın Prof. Dr. Fahri YAVUZ'un gözü pekliği ve uluslar arası deneyimi; buna inzimam eden navigasyon cihazının bilgi ve şematik yol gösterici katkısı; çok yetersiz ve çelişkilere, kararsızlıklara sürükleyen yol işaretlerinin delaleti - yoksa dalaleti mi desek?!- sayesinde, muhtemelen 300-350 km. mesafedeki Petra'ya güç bela ulaşıldı.

Tepeden kendisine doğru yaklaşılan; etrafını kıraç yamaç ve toprak tepelerin çevrelediği bir vadi tabanında ortaya çıkarılmış olan PETRA VADİSİ, büyük gelir kaynakları arasında Turizm gelirlerini birinci sıraya yerleştirmiş olan Ürdün ekonomisi için büyük bir önemi haiz gözükmektedir. Pek tabii olarak turist yoğunluğunun, buna bağlı olarak da lojistik hizmet sunumlarının gözlemlendiği Petra yerleşim birimi, Ürdün ekonomisi gibi, işte bu turizm etkinlikleri ile oluşmuş ve ayakta durmaktadır. Petra kadim kentine girmek için kendi vatandaşlarına uyguladığı 1 (Bir) Dinarlık giriş ücretine mukabil, yabancılara adeta dayatılan 40-50 (kırk-elli) dinarlık (200 TL. yapıyor) giriş/bilet ücreti engelini aşmayı göze alanlar, 2-3 saatlik bir süreyle Petra kadim yerleşkesini gezdiler.

Geç saatlerde başlayan Amman'a dönüş ise, üzerimizdeki gücünü ve mevcudiyetini adamakıllı hissettirmiş olan acıkmışlığında etkisiyle, Ürdün'ün mahalli yemeklerinden, hatta daha sonra *Külliyetü's-Şeria* Dekanı Prof. Muhammed Ahmed Elkatib'in söyleyeceğine göre, her ziyafetin mutlaka kendisiyle hitama erdiği Mensefe yiyerek sona erecekti. 350 km. Petra-Amman yolculuğundan sonra, şehir içinde atılan ve hiç sona ermeyecekmiş izlenimi ve bıkkınlığı yaratan, hatta nerdeyse kalıcı bir duyguya, bir ümitsizliğe sevk eden şehir içi turlardan, dönüş, duruş, çoğu zaman kalkış ve yeniden yola koyuluşlardan sonra, sofralarımıza getirilen Mensefeler bizde bir neşe dalgasının oluşmasına yol açtı..

Özenli pişirilmiş olduğunu sonradan da teyit ettiğimiz *Mensefe*, zağferanla pişirilmiş ve sarartılmış olan bol pirinç pilavı üzerine, gerçekten leziz ve hijyenik olduğunu daha ilk bakışta ele veren, kuzunun sırtından alınmış, hatırı sayılır büyüklükte; rayihalarla da içirilip bezenmiş kemikli haşlama ile taçlandırılmış gözükmekte. Yanındaysa, kurutulmuş yoğurt/süzmenin sulandırılmasından yapılmış; içinde tat verici ve yoğunlaştırıcı hububat danelerinin -muhtemelen bulgur- yer aldığı, -muhtemelen diyorum, çünkü tahlil ve senteze pek vakit bulamadık kaşık sallamaktan ve, kurut haşılına hüpürdetmekten- cacık ayran arası bir şey.. Bol lavaşlı, kurut haşılı Mensefe yemeğini, künefe benzeri bir tatlıyla sonlandırmayı müteakiben, ayaklarımıza gelen derman, gözlere gelen fer sayesinde, otele dönmek üzere yola revan olduk...

20 Mart 2016 Pazar

Günün ilk ziyareti, Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliği'ne yapıldı.

Ziyaret amaçlı bu nezaket ziyareti esnasında, gezinin amacı, safahatı sayın Büyükelçi'ye arz edildi; kendileri de, Ürdün hakkında bilgiler sundu; iki ülke arasındaki kültürel ve siyasi münasebetlerin genel durumu; geleceğe dönük olarak yapılabilecek ve yapılması yararlı olabilecek bir takım kültürel, ekonomik vb. faaliyet alanlarına dair bilgiler sundu.

Büyük Elçi Bey'e gezimizin gayesi ve hedefleri anlatıldıktan sonra, Erasmus Temsilcisi Prof. Dr. Fahri YAVUZ, Kendisine bir plaket takdim etti.

Müteakiben ise, Ürdün Üniversitesi Yönetimi ve Ürdün Üniversitesi Dış İlişkiler Ofisi Başkanı Dr. Rami Ali ziyaret edildi. Ofisinde Dr. Ali ile gerçekleşen buluşmada iki Üniversitenin karşılıklı kendilerini tanıtmalarından sonra, iki Üniversite arasındaki ortak çalışma imkânları ve alanları üzerinde duruldu; özellikle diğer değişim programları yanında, Erasmus + değişim programının

sunduğu imkanlar karşılıklı olarak değerlendirildi; bu bağlamda özellikle Atatürk Üniversitesi'nin uygulamakta olduğu Yaz Okulu ve Kış Okulu imkanlarına değinildi. Bu tür idari mahiyetteki buluşma ve görüşmeler yanında, Üniversitenin alt yapısına yönelik gezi ve ziyaretlerle sona eren yorucu bir günden sonra istirahat için otele avdet olundu.

Bu toplantı esnasında tarihi, dini ve kültürel ortak miras düzleminde, karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma imkânlarının bir hayli fazla olduğu tespit ve teyit edilen iki Üniversite arasında, özellikle Arapça eğitimi öğretimi bağlamında Ürdün Üniversitesinden; bilhassa ziraat, mühendislik ve kültürel alanda da Atatürk Üniversitesinden, tarafların karşılıklı yararlanabilecekleri tespit edildi. 45.000 (kırkbeş bin) öğrencisi bulunan; devletin sadece % 5'ini finanse ettiği Ürdün Üniversitesi'ne karşın, en az 70.000 (yetmiş bin) örgün, 50.000 (elli bin) de uzaktan eğitim alan; ceman 120.000 (yüz yirmi bin) civarında öğrencisi bulunan; pek çok enstitüsü ve çok sayıdaki programıyla Devletin büyük desteğine mazhar olan Atatürk Üniversitesinin, gerek Üniversiter, gerekse iki devlet arasındaki dostluk ve kültürel münasebetlerin geliştirilmesi bakımından büyük fırsatların bulunduğu pek çok kez vurgulandı.

Karşılıklı hediyeleşme ve plaket sunumuyla toplantı sona erdi.

Peşinden, bir ön görüşme ve tanışma gerçekleştirmek üzere, İlahiyat Fakültesi heyeti olarak, *Külliyetü-Ş-Şeri'a* Dekanlığına gidildi; burada, dekan yardımcı ve naibi ile bazı hocalarla, hoca hanımlarla görüşüldü, karşılıklı tanışıldı. Bir süre beklenildikten sonra, *Fakülte Dekanı Prof. Muhammed Ahmed Elkatib* toplantıya iştirak etti; kısa süreli tanışıldı, bir ön görüş alışverişinde bulunuldu.

21 Mart 2016 Pazartesi

Günün tamamı, *Külliyetü-Ş-Şeri'a* ya tahsis edildi. Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora ders sunumlarına dinleyici olarak iştirak edildi. Bu bağlamda, Fakültenin tefsir dersleri hocası Prof. Dr. Ahmed eş-Şükrî'nin Doktora dersine dinleyici ve gözlemci olarak dâhil olundu.

Gözlem ve tespit:

Öğrenci odaklı derslerde, her öğrenci, hocanın gözetiminde hazırladığı bir konuyu takriben 5-7 dk. arası bir sürede sesli olarak tahrir ve daha sonra da yazılı olarak sunmak zorunda. Adı geçen dersin ana konusu ise Ali es-Sabunî'nin *Kabesun min Nuri'l-Kur'an* adlı eserinin kısım kısım öğrenciler tarafından sunu-

mundan oluşmakta. Öğrencinin sesli sunumu yanında, ders hocası da, uygun yerlerde müdahalelerde bulunmakta, böylece katkılar sağlamakta.

Konularını sunan öğrenciler arasında iki de bayan Doktora öğrencisi bulunmaktaydı; bunlardan özellikle görme özürlü hanımefendinin ders sunumu esnasındaki çabası ve performansı, biz dinleyenler üzerinde takdir hisleriyle de yüklü büyük bir etki bıraktı.

Merkezde tek bir konu/şahıs ve eseri bulunsa da, ana gaye üslup, kaynak, yöntem vb. bakımlardan karşılaştırmalı bir okuma, anlama ve yorumlama amaçlanmaktadır.

Lisans derslerini izleme çerçevesinde, bir bayan hocanın, sadece bayan öğrencilerle yapmakta olduğu Kur'ân dersi takip edildi.. Ders, bilgisayara indirilmiş Kur'ân sayfaları üzerinde tecvid kurallarını tespit, açıklama ve tatbiki şeklinde gerçekleştiriliyordu. Hoca hanımın ifadesine göre, özellikle *Mahmud Halil el-Husari*'nin sadece hatim okuyuşu takip edilmekteydi. Arzu üzerine, bir bayan öğrencinin Kur'ân okumasını müteakiben (İnşikak Suresi'ni okumuştı), ziyaret, Prof. Dr. Sadık Kılıç'ın da kısa bir sure (İnfitar Suresi) okumasıyla sona erdi.

Bunun gibi, hocasının bayan olduğu el-Masrifu'l-İslamî dersinin yapıldığı sınıfta da bir süre ders dinlendi. Her iki sunum esnasında da hocaların çok aktif ve yüksek motivasyonlu oldukları gözlemlendi.

22 Mart 2016 Salı

Bu gün önce Ölü Deniz'e bir gezi düzenlendi. Son derece öğretici ve bilgilendirici geçen bu gezi esnasında, ayrıca Filistin bölgesi kısmen müşahede edildi; dönüş yolunda, Hz. Yahya'nın Hz. İsa'yı vaftiz ettiği Şeri'a ırmağının da bulunduğu *el-Muğattas* bölgesine uğrandı; biraz gecikilmiş de olsa, Amman'daki önemli ziyaret mekanlarından birisi olan ve şehrin dört bir yanına hakim bir konumda bulunan; Romalılardan kaldığı ifade edilen *Cebelu'l-Kal'a* ve buradaki Ürdün Eski Eserler müzesi (*Methafu'l-Asâr el-Ürdüniyy*) ziyaret edildi.

23 Mart 2016 Çarşamba

Günün ilk toplantıları, Amman'daki Türk öğrencilerle yapılan toplantı ve buluşma ile başladı. Müderrecu'l-Hayyat'ta Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden gelmiş olan öğrencilerle tanışıldı; içinde buldukları durum, varsa problemleri, burada edindikleri izlenimler vs. dinlenildi.. Özellikle, Mevlana Programıyla geldikleri hususu dile getirildi. Yine Yüksek Lisans ve Doktora prog-

ramlarına Mevlana'dan gelen Adapazarı, Bayburt, Şırnak, Erzurum'dan gelen öğrencilerle de kısa görüş alışverişinde bulunuldu.

Günün ikinci toplantısı ise, gerek Erasmus, gerekse diğer programlar çerçevesinde iki üniversite/iki fakülte arasındaki işbirliği imkanlarını araştırmak; daha da arzu edileni, somut sonuçlara varmak ümidiyle, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ile Ürdün Üniversitesi Şerî'a Fakültesinin idari ve akademik temsilcileri bir araya geldi. Müşterek toplantıya, Atatürk Üniversitesi Dış İlişkiler Ofisi Başkanı Prof. Dr. Fahri YAVUZ da katıldı.

Karşılıklı hoca değişimi çerçevesinde, özellikle Arapça eğitimi, konferanslar verme vb. sahalarda ortak çalışmaların yapılabileceği tesbit edildi. Bu muhtevada *Külliyetuş-Şerî'a*'dan bazı hocaların, mesela İslam Bankacılığı konularında sunumlar yapmak üzere, Erzurum'a davet olunabileceği değerlendirildi. Öte yandan Yüksek Lisans ve Doktora Programlarında gönüllü danışmanlık imkânı; tek savunmalarında jüri üyesi olarak karşılıklı katılım imkânları üzerinde duruldu. Bunun gerçekleşmesi için de, Yüksek lisans ve Doktora tez çalışmalarının Türkçeye/Arapçaya çevrilmesi zarureti ve yolları dile getirildi. Bunun için, mesela, tezlerin karşılıklı olarak gönderilip incelenmesi imkân ve yollarından bahsedildi. Bu arada özellikle, bilhassa Türkçe yazılmış çalışmaların Arapçaya tercüme edilmelerinin hayati önemi vurgulandı. Arapçaya tercüme zaruretinin bilimsel çalışmalar/tezler, makaleler kadar, kadim ve modern dönemde yapılmış diğer Türkçe çalışmaları alakadar ettiğinin de altı çizildi.

Külliyetuş-Şerîa yönetimi ve hocalarıyla olan toplantımız, ağırlık noktasını, 'gelin bohçası' olarak da nitelenen Ferike/Uzi adını verdikleri spesiyalitenin teşkil ettiği öğle yemeği ile son buldu. Yemek esnasındaki kısa sohbet sırasında, Fakülte Dekanı Prof. Muhammed Ahmed Elkatib, "الولا نم العظمى تختم بالفريكة والمنسف: *Büyük ziyafetler daima Ferike ve Mensef yemekleriyle son bulur!*" sözüyle, Ferike ve Mensef ismini taşıyan yemeklerin önemini dile getirmiş oldu.

Aynı gün, saat 16.00'da, Amman'daki *Yunus Emre Enstitüsü* ziyaret edildi; Enstitü başkanı Yunus Emre CANBAY, Enstitü'nün çalışmaları hakkında bilgiler sundu. Verilen bilgiler ışığında, Enstitü'de Türk Dili ve Türkçe eğitimi verildiği; kültürel ve sanatsal etkinlikler düzenlendiği; Türkiye'nin ve Osmanlı'nın imajının daha da güzelleştirilmesine çalışıldığı dile getirildi. Yine bu arada, Ürdünlülerle evli 3000 (üç bin) Türk bayanın olduğu; 6000 (altı bin)'e yakın çocuğun Türkçe-Arapça olmak üzere, çift dilli olduğu; bu bayanların Türkiye ve Türk kültürü ile münasebetlerinin kesilmemesine çalışıldığı; hem bunlara hem de Araplara yönelik Türkçe konuşma toplantıları düzenlendiği vb. hususlar dile getirildi.

Bu vesileyle, ERASMUS programı kapsamında Amman'da bulunan Doktora öğrencimiz Araştırma Görevlisi Ali ŞİMŞEK'e, gerek ziyaret ve gezilerimizdeki yardımlarından, gerekse Enstitü'den randevu alma, buraya ulaşma ve nihayet bizleri ağırlama hususundaki çabalarından ötürü teşekkürü bir borç biliriz.

24.03.2016 Perşembe

Erasmus + Programı çerçevesinde yapılan bu kısa süreli seyahat, 24.03.2016 gecesi 03.05 Amman-İstanbul uçağı ile yapılan yolculuk ile başarıyla neticelenmiş oldu.

Sonuç

Erasmus + kapsamında yapılan ve altı gün süren Öğretim Üyesi Değişimi Programı, iki kurumun birbirlerini tanımaları; geleceğe dönük yardımlaşma, ortak çalışma; mümkünse projeler/tezler vb. hazırlama imkânlarını yerinde görme; ayrıca Ürdün kültürü, sosyal hayat tarzları ve yaşama biçimleri; dünyayı algılama tarzları vb. konularda bilgi, deneyim; birikim vb. bakımlardan son derece olumlu katkılar sağlamıştır. Akademik kurumlar arasındaki resmi nitelikli ziyaretler yanında, PETRA'ya, ÖLÜ DENİZ'e, FİLİSTİN SINIRI'na yapılan geziler; yine Amman Kalesi (*Cebelu'l-Kala*)'ya yapılan ziyaret ve halkın arasında doğrudan yer almalar gerek görsel, gerekse toplumsal hafızada farklı, özgün; bizi zenginleştirici birikimlere imkân hazırlamıştır.